

2024 - 2025 EĞİTİM - ÖĞRETİM YILI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ
11. SINIF 2. DÖNEM 2. YAZILI PROVASI

1 ve 2. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Macit gecedan bahsetti. Sonra, Fahriye'yi de bahse karıştırmak için "Siz de olmalıydınız!" dedi. Arkadan hararetle ilave etti:
– Gelecek perşembe Perapalas'a gelirsiniz, olmaz mı? Güzel bir balo var. Muhakkak geliniz. Çok eğleniriz. Ben gene sizi Neriman'la beraber eve kadar götürürüm.
Fahriye, cevap vermedi. Macit, Neriman'a döndü:
– Olmaz mı Neriman Hanım?
Neriman da cevap vermedi. Balo! Düşündü: Gene babasını aldatmak, Şinasi meselesi... Neriman'ın yüzünde endişe çok barızdı. Kendini toplayarak zorla gülümsediği hâlde vakit geçmişti. İtiraf etmeye mecbur oldu:
– Vallahi Macit Bey, biliyorsunuz ki... Bizim için bir gece evden ayrılmak ne kadar güç!
– Siz isterseniz her şeye muvaffak olursunuz.
(Fatih-Harbiye / Peyami Safa)

SORU 1.

Bu parçadaki anlatıcı ve bakış açısını yazınız.

(Cumhuriyet Dönemi Roman / A.2.8. Metinde anlatıcı ve bakış açısının işlevini belirler.)

Üçüncü kişi anlatıcı

Hâkim bakış açısı (Anlatıcı, Neriman'ın zihninden geçenleri de aktarıyor.)

SORU 2.

Bu parçaya göre Macit ve Neriman hakkında neler söylenebilir?

(Cumhuriyet Dönemi Roman / A.2.6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.)

Macit, teklifinin reddedilmemesi için biraz ısrarcı bir tavır içindedir. Neriman, daha önce de babasından gizli bir davete katılmış, bunu yeniden yapmanın arifesindedir. Neriman, bu durumdan ötürü endişelidir.

3 - 5. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

ALEMDAR PAŞA – *(Duvarda asılı silahını indirir.)* Görelim bakalım bir Alemdar Paşa karga avlanır gibi avlanır mı? *(Pencerenin önünde vuruşma vaziyeti alırken Kamertap'ı görür.)* Sen hâlâ burada mısın?

KAMERTAP – Bağışlayın efendim. Yanınızda kalmak istedim.

ALEMDAR PAŞA – Yanımda mı? Niçin?

KAMERTAP – *(boğuk bir sesle)* Efendim, öldürecekler sizi efendim!

ALEMDAR PAŞA – Evet, niyetleri öyle görünüyor. Eğer ben kendimi öldürtmek istersem...

KAMERTAP – *(merdivenleri inerek)* Gördüm efendim, gördüm onları. Binlerce, on binlerce çırağ... Gökyüzü yere kapanmış sanırsınız. Önden, arkadan, dört bir yandan gelirler.

ALEMDAR PAŞA – Gelsinler bakalım! Biz de savunabileceğimiz kadar savunuruz kendimizi.

(Alemdar Mustafa Paşa / Orhan Asena)

SORU 3.

Bu parçadaki çatışmayı açıklayınız.

(CUMHURİYET DÖNEMİ TİYATRO / A.3.4. Metindeki çatışmaları belirler.)

Kalabalık bir topluluğun Alemdar Paşa'yı öldürmek için harekete geçmesi

SORU 4.

Bu parçadaki Alemdar Paşa ve Kamertap'ın kişilik özellikleri hakkında neler söylenebilir, açıklayınız.

(CUMHURİYET DÖNEMİ TİYATRO / A.3.6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.)

Alemdar Paşa: Cesur, kendine güvenen biridir. Onu öldürmeye gelmelerine rağmen soğukkanlı davranabilmektedir.

Kamertap: Alemdar Paşa'yı canı pahasına yalnız bırakmak istemediği için vefalı biri olduğu söylenebilir.

SORU 5.

Bu parçanın dil ve üslup özelliklerini yazınız.

(CUMHURİYET DÖNEMİ TİYATRO / A.3.8. Metnin dil, üslup ve anlatım/sunum özelliklerini belirler.)

–Karşılıklı konuşma üzerine kurulmuştur.

–Diyalog, soru-cevap şeklinde ilerlemektedir.

–Benzetmeden yararlanılmış: “karga avlanır gibi avlanmak”

–Abartılı ifadeler var: “Binlerce, on binlerce çırağ... Gökyüzü yere kapanmış sanırsınız.”

–Anlaşılır, açık ve duru bir dil kullanılmış.

6 – 8. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Şule Gürbüz'ün, metnin akışına tesir eden kelime kullanımlarına değinilmelidir. Yazarın kelime hazinesi zengindir ve daha sonra açıklanacağı üzere beslendiği kaynaklara işaret eden mahiyeti bulunur. Ne var ki üslubu ve düşünce evreniyle uyumlu olsa dahi bu kelimelerin bazıları, metnin içinde eğreti bir vaziyet alır çünkü müktesebatını aksettirse bile oluşturduğu dokuyu örseler. Bugün artık pek kullanılmayan ya da lügatlerde bulunmayan kelimelere müracaat eder: “Ama bakıyordu ki bu namemnun ve sürekli havalı insan, ...” Kastedilenin arkaik fakat doğru biçimde ifadesi olan “gayrimemnun” kelimesi bile bağlama daha iyi oturacakken “namemnun” demesi, yadırgatıcıdır.

(Şule Gürbüz'ün Düzyazıları Üzerine Bir İnceleme / Murat Turna)

SORU 6.

Bu parçadaki sözlerin sahibi bir edebî eserdeki kelime kullanımıyla ilgili neyi önemsemektedir, açıklayınız.

(Eleştiri / A.4.4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler. / A.4.12. Metni yorumlar.)

Seçilen kelimelerin metne tam olarak uygun olmasını (eğreti olmamasını), bağlama iyi oturmasını, metnin dokusunu zedelememesini, yadırgatıcı olmamasını önemsemektedir. Çünkü yazar, Şule Gürbüz'ün düzyazılarını bu açılardan eleştirmektedir.

SORU 7.

Parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen nedir, açıklayınız.

(Eleştiri / A.4.1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder.)

Eğreti” sözcüğü, “iyi yerleşmemiş, yerini bulmamış olan, yakışmamış” gibi anlamlarda kullanılıyor. “Metnin içinde eğreti bir vaziyet alması”, metne tam uygun olmaması gibi bir anlama gelir. İfade yazıda, sözcüklerle ilişkili olarak kullanılmış.

SORU 8.

Bu parçada kullanılan anlatım biçimini ve düşünceyi geliştirme yollarını bulup açıklayınız.

(Eleştiri / A.4.5. Metindeki anlatım biçimlerini, düşünceyi geliştirme yollarını ve bunların işlevlerini belirler.)

Kelime seçimiyle ilgili bilgi verilmesi “açıklayıcı anlatım tekniği”dir. Kelime seçimine karşı çıkılması, bazı seçimlerin eleştirilmesi, “tartışmacı anlatım tekniği”dir. Alıntı cümlesiyle “namemnun” sözcüğünün anlatılanları somutlamak için kullanılması, “örnekleme”dir.

SORU 9.

Aşağıdaki cümleleri ögelerine ayırınız.

(Cümlelerin Ögeleri / A.4.15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.)

- Çene boyutu gibi genetik faktörler, yirmi yaş dişlerinin sayısını belirliyor.

Çene boyutu gibi genetik faktörler, yirmi yaş dişlerinin sayısını belirliyor.

- Çoğu zaman hepimiz statik elektrik çarpması denen duruma maruz kalırız.

Çoğu zaman hepimiz statik elektrik çarpması denen duruma maruz kalırız.

SORU 10.

Aşağıdaki cümlelerde var olan anlatım bozukluklarını düzeltip bozuklukların sebeplerini yazınız.

(Anlatım Bozuklukları / A.3.14. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.)

Heyecan, korku gibi duygular beni bir anda ele geçirdiler.	(... ele geçirdi.) Özne-yüklem uyumsuzluğu
Şampiyonaya katılmayı çok isterim çünkü tanınmamı sağlayacaktır.	(...çünkü şampiyona tanınmamı sağlayacaktır) Özne eksikliği
Yemekler genel olarak lezzetliydi ama tuzu biraz azdı.	(...ama corbanın tuzu biraz azdı.) Tamlayan eksikliği
Hem film hem müzik dinleyebileceğimiz bir mekân tasarlıyoruz.	(Hem film izleyebileceğimiz hem müzik ...) Fiilimsi eksikliği
Cep telefonu artık zaruri bir mecburiyet midir?	(zaruri / mecburiyet) Gereksiz sözcük kullanımı

SORU 11.

Alper Bey, Türkiye'nin ilk astronotu olarak fırlatma sürecinde, koltuğa bağlandığınız andan itibaren neler hissettiniz ve düşündünüz?

Tüm ülkem in bu fırlatma sürecini ekranları başında tek yürek takip ettiğini bilmek, beni çok duygulandırdı. Diğer taraftan olası acil durum senaryolarında göstereceğimiz reaksiyonları ve uygulayacağımız prosedürleri zihnimde tekrar ediyordum.

Uluslararası Uzay İstasyonu'nda zaman nasıl geçti?

Neler yapacağımız, oraya gitmeden çok önce geniş katılımlı bir ekip tarafından tüm detaylarıyla planlanmıştı. Günlük işlerime, görev kontrol merkeziyle planlama toplantısı yaparak başlıyordum. Her biri farklı uzunluk ve içerikte günlük ortalama 12-15 farklı görev gerçekleştiriyordum.

Bu parçadan hareketle mülakat türünü tanımlayınız.

(Mülakat / A.4.7. Metnin üslup özelliklerini belirler.)

Mülakat, alanında önemli birini tanıtmak, onun bir olay veya konuyla ilgili düşüncelerini öğrenmek amacıyla soru-cevap yöntemi kullanılarak yapılan konuşmaların yazıya geçirilmesiyle oluşan bir türdür.

SORU 12.

Aşağıdaki parçada yazım yanlışlarını bulup düzeltiniz.

(İmla ve noktalama / A.2.16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.)

Konya da bir çok medeniyete evsahipliği yapan Takkeli dağın zirvesinde ki Gevele kalesi, ziyaretçilerine beşbin yılı kapsayan geçmiş keşif etme imkanı sunacak. Selçuklu İlçesi'nde bulunan ve pekçok medeniyetin izlerini taşıyan kale de Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Selçuklu Belediyesi'nin işbirliği ile çalışmalar yürütülüyor.

• Konya da > Konya'da • bir çok > birçok • evsahipliği > ev sahipliği • Takkeli dağın > Takkeli Dağ'ın • zirvesinde ki > zirvesindeki • Gevele kalesi > Gevele Kalesi • beşbin yılı > beş bin yılı	• keşif etme > keşfetme • imkanı > imkânı • Selçuklu İlçesi'nde > Selçuklu • İlçesinde • pekçok > pek çok • kale de > kalede • Selçuklu Belediyesi'nin > Selçuklu Belediyesinin • işbirliği > işbirliği
---	--

SORU 13.

Aşağıdaki şiir üzerine bir eleştiri yazınız.

(YAZMA / Tiyatro üzerine bir inceleme ve değerlendirme yazısı oluşturma / Bir roman, hikâye veya şiirle ilgili eleştiri yazma / B.1-B.12 kazanım ve açıklamaları için bk. EK 5)

İDİLLER GAZELİ gözlerin yağmurdan yeni ayrılmış gibi çocuk, gibi büyük, gibi sımsıcak sen bir şehir olmalısın ya da nar belki granada, belki eylül, belki kırmızı gövden ruhunun yaz gecesi mi ne çok idil, çok deniz, çok rüzgâr çocukluğun tutmuş da yine âşık olmuşsun sanki bana, sanki ah, sanki olur a aşk bile dolduramaz bazı âşıkların yerini diye övgü, diye sana, diye haziran heves uykudaysa ruh çıplak gezer gazel bundan, keder bundan, sır bundan gözlerin şehirden yeni ayrılmış gibi dolu, gibi ürkek, gibi konuşkan hadi git şehirler yık kalbimize bu aşktan Haydar Ergülen	<i>Bu şiirle ilgili bir eleştiri yazarken şunlardan söz edilebilir:</i> Şair, sözcük tekrarları ile dikkat çekici bir anlatım kurmuş. Şair, sevgiliye hitap ederken oldukça sıcak, ahenkli bir üslup kullanmış Şiirin beyitler şeklinde yazıldığı görülüyor. Beyitler bir anlam bütünlüğü içinde değil, her beyit ayrı bir içeriğe sahip. Felsefi ifadeler, şairin düşünce dünyasına işaret ediyor: “aşk bile dolduramaz bazı âşıkların yerini” “heves uykudaysa ruh çıplak gezer” vb.
---	---

